

V.Panchenko, N.Reznikova / Mizhnarodna ekonomichna polityka. — №2 (27). — 2017. — s.28-46.

17. Резнікова Н.В. Економічна незалежність країн в умовах глобальних трансформацій / Н.В.Резнікова — К. АграрМедіаГруп, 2018. — 460 с.; Reznikova N.V. Ekonomichna nezalezhnist krain v umovakh hlobalnykh transformatsii / N.V.Reznikova — K. AhrarMediaHrup, 2018. — 460 s.

Стаття надійшла до редакції 31.10.2018.

О. Булатова, В. Панченко

НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМ ЯК ВИКЛИК ЛІБЕРАЛЬНОМУ РЕГУЛЮВАННЮ

На основі емпіричного аналізу продемонстровано, що на сучасній стадії розвитку міжнародних економічних відносин в арсеналі розвинених країн переважає використання інструментів прихованого протекціонізму, спрямованих на регулювання внутрішньої економічної політики. Економічна основа прихованого протекціонізму пов'язана з внутрішніми податками та митами, державними закупівлями, вимогами щодо використання місцевих компонентів у виробництві готової продукції. Замаскований або напіввідкритий характер неопротекціонізму не підпадає під класичні прояви протекціонізму, закріплені в документах СОТ. Неопротекціонізм, будучи інструментом відвоювання частки світового ринку та захисту національних економічних інтересів, передбачає зміну інструментів економічної політики на зміцнення її захисних форм і синтезує в собі як класичні, так і нові форми протекціонізму.

Ключові слова: протекціонізм, неопротекціонізм, нова норма світової економіки, економічний ріст.

УДК 338.487(100)

В.М. Мацука

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

Розкрито теоретичні та практичні аспекти формування конкурентоспроможності туризму, проаналізовано сучасний стан ринку туризму України порівняно з тенденціями світового туристичного ринку, визначено конкурентні переваги країни в галузі, обґрунтовано напрями підвищення конкурентоспроможності України на світовому туристичному ринку.

Ключові слова: туризм, туристичні потоки, світовий туристичний ринок, конкурентоспроможність, індекс конкурентоспроможності країн у сфері туризму й подорожей.

Постановка проблеми. Туризм сьогодні в авангарді глобальних тенденцій перш за все тому, що як вид економічної діяльності він відіграє значну роль у системі світогосподарських зв'язків. Забезпечення конкурентоспроможності на світовому туристичному ринку для багатьох країн сьогодні постає як стратегія їх розвитку. Стратегічною метою розвитку туризму в Україні є створення конкурентоспроможного на світовому ринку національного туристичного продукту, збільшення в'їзних та виїзних туристичних потоків, збереження навколишнього природного середовища та відродження національної культурної спадщини, сприяння розвитку туризму і курортів.

В умовах глобалізації конкурентна туристична політика стає рушійною силою економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми конкурентоспроможності туризму знайшли своє відображення в наукових працях багатьох вчених: М.Г. Бойко, М.П. Бондаренко, М.П. Бутко, Г.О. Ворошилова, С.П. Грабовенської, Н.Й. Конішевої, Т.І. Ткаченко, Ф. Котлера, Н. Тейлора, Дж.К. Холлоуей. Одночасно, питання особливостей конкурентоспроможності туризму різноманітні і багатопланові, з цього вимагають подальших досліджень.

Мета статті. Метою даного дослідження є оцінка конкурентоспроможності туризму України на світовому ринку, що передбачає такі наукові завдання: узагальнити теоретичні основи конкурентоспроможності, проаналізувати масштаби і структуру міжнародного туризму в Україні, визначити конкурентні переваги країни в галузі, обґрунтувати напрями підвищення конкурентоспроможності України на світовому туристичному ринку.

Результати наукового дослідження.

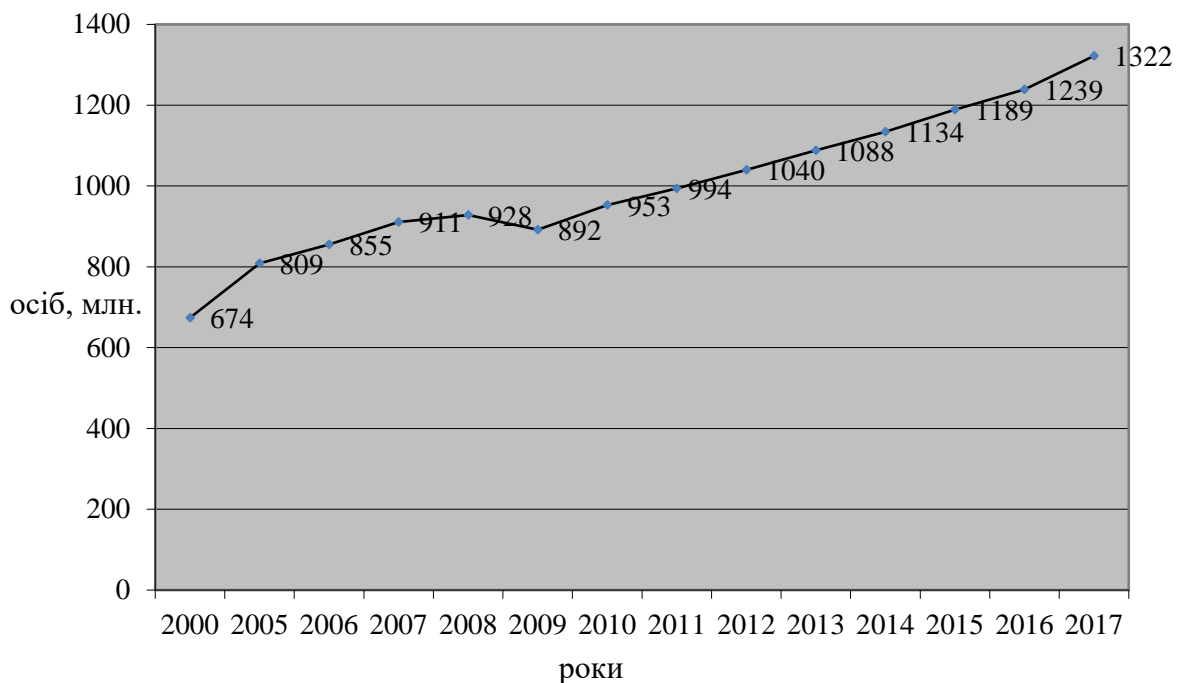
Розглянемо деякі аспекти конкурентоспроможності туризму. Конкурентоспроможність суб'єктів туристичного бізнесу - це їх здатність ефективно використовувати свій потенціал, спрямований на успішний комерційний результат за дотримання умов збалансованого розвитку території [1].

Рис. 1. Складові індексу конкурентоспроможності країн у сфері туризму й подорожей

Світовий економічний форум запропонував оцінку конкурентоспроможності туристичної галузі окремих країн світу за допомогою індексу. Індекс конкурентоспроможності країн у сфері туризму й подорожей (Travel & Tourism Competitiveness Index) відображає сукупність чинників, які забезпечують сталий розвиток сектору подорожей і туризму, що в свою чергу сприяє розвитку конкурентоспроможності країни [2]. Індекс Світового економічного форуму є одним з найважливіших показників у сфері туризму й подорожей. Індекс з градацією від 1 до 7 ранжує країни за конкурентоспроможністю у сфері подорожей та туризму на підставі їх оцінювання за чотирьома субіндексами, що містять у собі 14 складових (рис. 1.).

Проаналізуємо динаміку міжнародних туристичних потоків. За даними Світової туристичної організації UNWTO (United Nations Tourism Organization) у 2017 р. кількість міжнародних туристичних відвідувань збільшилась на 6,7 % порівняно з 2016 р. і становила 1322 млн. осіб. Такий темп зростання спостерігається восьмий рік поспіль, починаючи з посткризового, 2010 р. (рис. 2).

Рис.2. Міжнародні туристичні прибуття за 2000-2017 рр., млн. осіб

Європейський туррегіон і надалі залишається абсолютним лідером за обсягами міжнародного туризму. Порівняно з попереднім роком обсяги туристичних потоків збільшилися на 8,4 % (+51,8 млн. осіб). Південна та Середземноморська Європа прийняла на 12,6 % більше туристів, ніж у попередньому році. Приріст у Західній Європі становив 6,6%. Північна та Центральна, Східна Європа прийняла на 5,1% та 5% більше туристів ніж у 2016 році відповідно.

У цілому можна виділити такі характерні риси успішного розвитку міжнародного туризму у регіоні: історико-культурний потенціал та рівень його збереженості; проведення знакових культурних та спортивних подій, виставок і ярмарок; нерівномірність інвестицій у розвиток регіону; зміцнення економіки Північної та Центральної Європи та сповільнення в Південній та Східній Європі.

Другий за величиною Азіатсько-Тихоокеанський туррегіон за 27 років збільшився майже в шість разів, демонструючи найвищі середні темпи зростання. У 2017 р. приріст

міжнародного туризму в Азіатсько-Тихоокеанському туррегіоні був на рівні 5,8 % (17,9 млн осіб). Лідерами також були Південна Азія (10,4 %), Південно-Східна Азія (8,3 %). Океанія продемонстрували збільшення туристичних відвідувань на 6,5 %, а Північно-Східна Азія на 3,2 %, (табл. 1).

Таблиця 1

Міжнародні туристичні потоки за 2000-2017 рр., млн. осіб*

Регіон	Роки						Частка ринку (%) 2017	Зміни (%)	
	2000	2005	2010	2015	2016	2017		2016/2015	2017/2016
Усього в світі	674	809	953	1189	1239	1322	100	3,9	6,7
Європа	386,6	453,2	489	603,7	619,3	671,1	50,8	2,4	8,4
Північна Європа	44,8	59,9	62,8	75,4	73,8	77,6	5,9	5,8	5,1
Західна Європа	139,7	141,7	154,4	181,4	181,5	193,4	14,6	0,0	6,6
Центральна/Східна Європа	69,6	95,3	98,5	121,4	126,9	133,3	10,1	3,9	5,0
Південна/Середземноморська Європа	132,6	156,4	173,3	225,2	237,1	266,8	20,2	2,4	12,6
Азія і Тихоокеанський регіон	110,4	154,1	208,1	284	305,8	323,7	24,5	7,7	5,8
Північно-Східна Азія	58,3	85,9	111,5	142,1	154,3	159,3	12,0	8,6	3,2
Південно-Східна Азія	36,3	49,0	70,5	104,2	110,8	120,1	9,1	6,3	8,3
Океанія	9,6	10,9	11,4	14,3	15,6	16,6	1,3	9,4	6,5
Південна Азія	6,1	8,3	14,7	23,4	25,1	27,7	2,1	7,0	10,4
Американський регіон	128,2	133,3	150,1	192,7	200,8	206,6	15,6	3,7	2,9
Північна Америка	91,5	89,9	99,5	127,5	130,9	133	10,1	2,7	1,6
Країни Карибського басейну	17,1	18,8	19,5	24,1	25,2	26,3	2,0	4,7	4,1
Центральна Америка	4,3	6,3	7,8	10,2	10,7	11,1	0,8	4,9	3,7
Південна Америка	15,3	18,3	23,2	30,8	33,9	36,2	2,7	6,4	6,7
Африка	26,2	34,8	50,4	53,4	57,6	62,1	4,7	7,6	7,8
Північна Африка	10,2	13,9	19,7	18,0	18,9	21,4	1,6	5,0	13,4
Регіон пустелі Сахара	16,0	20,9	30,7	35,4	38,7	40,7	3,1	8,9	5,1
Близький Схід	22,4	33,7	55,4	55,6	55,6	58,3	4,4	-2,4	4,8

*Розраховано за даними UNWTO [3,4].

Основними характерними рисами туристичного ринку регіону є: скорочення тривалості подорожі; популяризація пляжного туризму та «туризму міст»; спрямованість туристичного попиту на готелі класу «люкс»; зростання середніх витрат подорожі.

Міжнародні туристичні прибуття в Американському туррегіоні – третьому за величиною у структурі світового туристичного ринку – зросли у 2017 р. на 2,9 % (5,8 млн. осіб). Зокрема, внаслідок збільшення ВВП та зниження безробіття зросли обсяги виїзного туризму, що продуктивно вплинули та приріст туризму в Південній Америці (6,7 %) та Карибах (4,1%) Центральна та Північна Америка за підсумками року продемонструвала приріст на рівні 3,7 та 1,6 % відповідно. Майже 65% ринку регіону становить Північна Америка. США, які є одним із найбільших експортерів туристів у світі та першими в рейтингу за обсягами туристичних витрат, є також потужним ринком рецептивного туризму.

Основними тенденціями розвитку Американського регіонального турринку є: скорочення тривалості міжнародної подорожі; зростання атрактивності «автентичного» екстремально-пригодницького туризму; збільшення гастрономічного туризму, готелів

класу «люкс» та спрямування на лікувально-оздоровчих туристичних продуктах.

Африканський та Близькосхідний туристичні регіони збільшили в середньому обсяги міжнародних туристичних відвідувань починаючи з 2000 р. з 26,2 млн. осіб та 22,4 млн. осіб порівняно з 62,1 млн. осіб та 58,3 млн. осіб у 2017 р.

Близькосхідний туррегіон, з огляду на релігію, традиції, консервативність життєвого устрою та багатство корисних копалин, є досить специфічним. Відповідно до тенденції розвитку цього ринку інколи є протилежними світовим. У результаті аналізу можна виділити кілька з них: високі витрати туристів; зростання тривалості та частоти подорожей.

Аналізуючи обсяги міжнародного туризму в регіонах за останні десятиріччя, можна відзначити позитивну динаміку, незважаючи на об'єктивні коливання в деяких періодах (табл. 1, рис. 3). Таким чином, за останні роки середні темпи зростання обсягів міжнародних туристичних відвідувань були на рівні 3–8% в кожному із регіонів. Але в цілому спостерігається стійка тенденція зростання туристичних ринків, за винятком кризового для світової економіки 2009 р., коли в усіх туристичних регіонах, крім Африканського спостерігалось зменшення обсягів туризму. Динамічний характер розвитку туризму в Близькосхідному регіоні пов'язаний, в першу чергу, з впливом соціальних та політичних факторів.

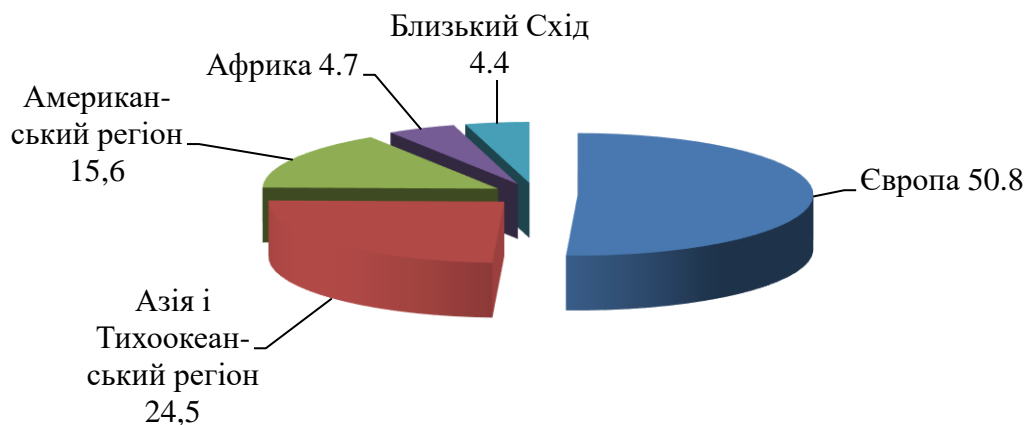

Рис.3. Структура міжнародних туристичних прибуттів у 2017 році, %

За прогнозами UNWTO, до 2020 року очікується туристичний бум - кількість міжнародних туристичних відвідувань досягне 1360,0 млн. осіб, а до 2030 року – 1809,0 млн. осіб [3]. Згідно з прогнозами, темпи зростання у 2020-2030 рр.. Азіатсько-Тихоокеанського, Близькосхідного і Африканського регіонів не перевищать 5% за рік у середньорічних темпах зростання у світі 2,2%. Припускається, що темпи зростання на найбільш розвинутих напрямках Європейського і Американського регіонів будуть нижчі середніх світових. Європа збереже позиції лідера за міжнародними відвідуваннями, незважаючи на те, що її частка в 2030 році знизиться.

Аналіз сукупних показників туристичних потоків по регіонах показує, що до 2030 року трьома провідними регіонами, що прийматимуть, будуть Європейський (744,0 млн. осіб), Азіатсько-Тихоокеанський (535,0 млн. осіб) та Американський (248,0 млн. осіб) [3].

Кількість країн які представлені в рейтингу конкурентоспроможності у сфері туризму й подорожей Світового економічного форуму зростає з 124 у 2007 році до 136 у 2017 році [2].

В першу десятку рейтингу увійшли: Іспанія, Франція, Германия, Японія, Велика Британія, США, Австралія, Італія, Канада, Швейцарія. Наприкінці рейтингу Мавританія, Конго, Бурунді, Чад, Йемен.

Україна за рівнем туристичної конкурентоспроможності посідала: 78 місце (2007 р.), 77 місце (2008-2009рр.), 82 місце (2010 р.), 85 місце (2011 р.), 76 місце (2012 р.), 73 місце (2013 р.), 76 місце (2014 р.), 79 місце (2015 р.), 79 місце (2015 р.), 85 місце (2016 р.), 88 місце (2017 р.). Так, місце конкурентоспроможності України у сфері туризму й подорожей в рейтингу Світового економічного форуму зменшується з 78 у 2007 році до 88 у 2017 році.

Розглянемо стан туристичної галузі України та оцінимо складові конкурентоспроможності. Зростання місткості ринку туристичних послуг свідчить про можливість збільшення вітчизняних туристичних послуг на ньому. Цьому сприяє наявність усіх необхідних туристичних ресурсів на ринку України.

Таблиця 2

Туристичні потоки України у 2001-2017 рр..*

Роки	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон		Кількість іноземних громадян, які відвідували Україну	
	усього, осіб	темп зростання, %	усього, осіб	темп зростання, %
2000	13422320		6430940	
2001	14849033	110,6	9174166	142,7
2002	14729444	99,2	10516665	114,6
2003	14794932	100,4	12513883	119,0
2004	15487571	104,7	15629213	124,9
2005	16453704	106,2	17630760	112,8
2006	16875256	102,6	18935775	107,4
2007	17334653	102,7	23122157	122,1
2008	15498567	89,4	25449078	110,1
2009	15333949	98,9	20798342	81,7
2010	17180034	112,0	21122157	101,6
2011	19773143	115,1	21415296	101,4
2012	21432836	108,4	23012823	107,5
2013	23761287	110,9	24671227	107,2
2014**	22437671	94,4	12711507	51,5
2015**	23141646	103,1	12428286	97,8
2016**	24668233	106,6	13333096	107,3
2017**	26437413	107,2	14229642	106,7

* Розраховано за даними Державної служби статистики України [5]

** Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

У 2017 р. частка населення планети, яка скористалася послугами міжнародного туристичного ринку становила 1322 млн. осіб. Так, частка населення України, яка виїжджала за кордон, становить 26,4 млн. осіб (табл. 2).

Аналізуючи рис. 4, зазначимо відносну сталу кількість громадян України, які виїжджають за кордон протягом останніх п'яти років. На жаль, більшість населення країни виїжджає за кордон з метою здійснення фінансової діяльності або в приватних цілях. У цьому контексті важливим є аналіз вітчизняних в'їзних та виїзних туристичних потоків.

Згідно з даними рис. 4, очевидними є туристичні уподобання українців - виїзні туристичні продукти, обсяг реалізації яких збільшився втричі за останні десять років.

Звичайно, високий рівень небезпеки, у зв'язку з військовим конфліктом на сході України, негативно вплинув на статистичні показники.

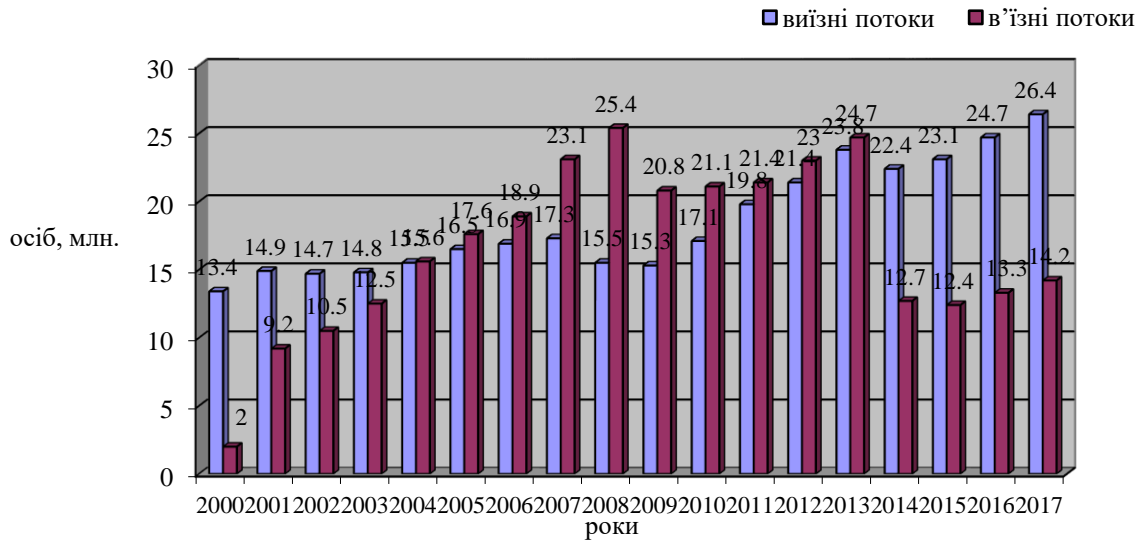

Рис. 4. Туристичні потоки України у 2000-2017 рр., млн. осіб

Кількість громадян, залучених до міжнародного туристичного ринку в 2017 р. порівняно з 2000 р. збільшилася з 13,4 до 26,4 млн. осіб. При цьому кількість іноземних громадян, які офіційно відвідують Україну з туристичною метою, знизилась з 6,4 до 14,2 млн. осіб.

Проаналізуємо складові індексу конкурентоспроможності подорожей та туризму України.

Таблиця 3

**Показники конкурентоспроможності туристичної галузі України
 у 2017 році**

Назва групи	Показники	Оцінка місце (від 1 до 136)/ бал (від 1 до 7)
Середовище діяльності	Бізнес середовище	124/3,71
	Безпека та захист	127/3,51
	Здоров'я та гігієна	8/6,63
	Людські ресурси та ринок праці	41/4,89
	Інформаційна-комунікаційна готовність	81/4,15
Політика і умови діяльності у сфері туризму	Пріоритетність туризму і подорожей	90/4,29
	Міжнародна відкритість	78/2,94
	Цінова конкурентоспроможність	45/5,19
	Сталість навколишнього середовища	97/3,86
Інфраструктура	Інфраструктура авіатранспорту	79/2,4
	Інфраструктура наземного транспорту і портів	81/3,01
	Туристична інфраструктура	71/4,0
Природні та культурні ресурси	Природні ресурси	115/2,26
	Культурні ресурси та бізнес подорожі	51/2,14

* Складено за даними Світового економічного форуму [2].

У 2017 році експерти відносно високо оцінюють в Україні: рівень здоров'я та гігієни, людські ресурси та ринок праці, цінова конкурентоспроможність, культурні ресурси та бізнес подорожі. Проте більшість показників в рейтингу знаходяться на нижчому ніж середній рівень: бізнес середовище, безпека та захист, інформаційно-комунікаційна готовність, пріоритетність туризму і подорожей, міжнародна відкритість, сталість навколишнього середовища, інфраструктура авіатранспорту, інфраструктура наземного транспорту і портів, туристична інфраструктура, природні ресурси.

Таким чином, Україна має низький рівень конкурентоспроможності на світовому туристичному ринку.

Для формування високоефективної та конкурентоспроможної галузі туризму в Україні необхідно впровадити ряд конструктивних заходів за наступними напрямками: 1) правовий; 2) адміністративний; 3) економічний; 4) соціальний, 5) культурний; 6) екологічний.

1. Правовий:

- вдосконалення стратегії розвитку туризму за міжнародними стандартами;
- розробка програм стратегічного розвитку туристичних регіонів України;
- узгодження національного нормативно-правового забезпечення туристичного бізнесу з міжнародним законодавством;
- поширення участі України в міжнародних спеціалізованих організаціях.

2. Адміністративний:

- удосконаленню методів та системи управління сфери туризму;
- підвищення ефективності менеджменту територій;
- зацікавленість органів влади в розвитку галузі;
- підвищення якості підготовки фахівців туристичної галузі, а також через систему освіти
- задоволення потреб туристичної галузі в фахівцях.

3. Економічний:

- вдосконалення фінансово-податкової політики;
- стимулювання притоку інвестицій у туристичну галузь;
- впровадження інноваційних технологій в галузь;
- вдосконалення грошово-кредитного регулювання туризму;
- подолання недобросовісної конкуренції в галузі;
- детінізація економічної діяльності туристичного сектору України;
- підвищення якості туристичних послуг послуг згідно міжнародним стандартам;
- вдосконалення маркетингової політики підприємств туризму;
- створення позитивного туристичного іміджу України.

4. Соціальний:

- поширення сучасного стереотипу стосовно розвитку туризму й подорожей;
- гармонізація інтересів суб'єктів туристичної індустрії;
- розвиток туристичної інфраструктури України;
- використання інформаційних ресурсів в просуванні туристичного продукту;
- подолання мовного бар'єру.

5. Культурний:

- підтримка культурної та історико-архітектурної спадщини України;
- підвищення рівня культури туристів;
- виховання почуття поваги до історії, культури, традицій, любові до рідного краю.

- б. Екологічний:
- забезпечення екологічної безпеки;
  - затвердження екологічних стандартів;
  - формування екологоорієнтованої поведінки населення;
  - покращення стану навколишнього середовища;
  - сталлий розвиток.

Отже, впровадження заходів правового, адміністративного; економічного; соціального, культурного і екологічного характеру сприяє сталому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності України на світовому туристичному ринку.

Висновки. Проаналізувавши конкурентоспроможність України на світовому туристичному ринку, можна зробити наступні висновки. Пожвавлення туристичної активності чергується із спадами, відтворюючи в цих коливаннях не тільки стан внутрішнього ринкового середовища, але і світової ринкової кон'юнктури, де конкурентоспроможність України залишається дуже низькою. Складові індексу конкурентоспроможності подорожей та туризму України свідчать про високий рівень здоров'я та гігієни, людських ресурсів та ринку праці, цінової конкурентоспроможності, культурних ресурсів та бізнес подорожей. Проте більшість показників в рейтингу знаходяться на нижчому ніж середній рівень: бізнес середовище, безпека та захист, інформаційна-комунікаційна готовність, пріоритетність туризму і подорожей, міжнародна відкритість, сталість навколишнього середовища, інфраструктура авіатранспорту, інфраструктура наземного транспорту і портів, туристична інфраструктура, природні ресурси. Для формування вискоефективної та конкурентоспроможної галузі туризму в Україні необхідно впровадити ряд конструктивних заходів за наступними напрямками: правовий, адміністративний, економічний, соціальний, культурний, екологічний.

Список використаної літератури

1. Бутко М.П. Інвестиційні аспекти підвищення конкурентоспроможності економіки /М.П. Бутко // Економіка України : політ.-екон. журнал. – 2004. – № 4. – С. 40-45.; Butko M.P. Investytsiini aspekty pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky /M.P. Butko // Ekonomika Ukrainy : polit.-ekon. zhurnal. – 2004. – № 4. – S. 40-45.
  2. Travel and Tourism Competitiveness Report 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017>
  3. Tourism Highlights 2017 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2017-edition-0>
  4. UNWTO World Tourism Barometer - Advance Release January 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/unwto_barom18_01_january_excerpt_.pdf
  5. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> ; Ofitsiynyi sait derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>
  6. Концепція розвитку туризму до 2022 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws.>; Kontseptsiia rozvytku turyzmu do 2022 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws.>
  7. Kotler P. Principles of Marketing / P. Kotler, G. Armstrong. – 15th ed. – N.-Y. : Pearson Education, 2014. – 692 p.
- Стаття надійшла до редакції 19.09.2018

V. Matsuka

EVALUATION OF UKRAINIAN COMPETITIVENESS IN THE WORLD TOURISM MARKET

The article is devoted to the analysis of Ukraine's competitiveness in the global tourism market and the search for ways of its increasing.

It is proved that one of the most important indicators of the assessment of the countries' competitiveness in the sphere of tourism and travel is the Index of the World economic forum. It reflects a combination of factors that ensure the sustainable development of the tourism sector, which contributes to the development of the country's competitiveness.

Scales of international tourism development are estimated. So the overall dynamics of tourism development in the world is positive. The structure of tourist flows in the world macroregions is analyzed. Among the tourist regions, the European region is powerful, followed by Asia-Pacific, America, Africa and the Middle East.

The state of the tourist industry of Ukraine is investigated. In general, there are certain trends in the development of tourism in Ukraine: the revival of tourism activity alternates with recessions, reproducing in these fluctuations not only the state of the internal market environment, but also the world market situation, where Ukraine's competitiveness remains very low; there is a tendency of exceeding the entry flow over the exit flow in the structure of international tourism, which is indicated by an increase in the flow of foreign tourists to our country; Despite the positive changes in the national tourism services market, a slight drop in the rate of outbound tourism should be noted.

Analysis of the components of the competitiveness index of travel and tourism in Ukraine indicates a high level of health and hygiene, human resources and the labor market, price competitiveness, cultural resources and business travel. However, most of the indicators in the rating are below the average: business environment, security and protection, information and communication readiness, priority of tourism and travel, international openness, environmental stability, air transport infrastructure, land transport infrastructure and ports, tourism infrastructure, natural resources.

To form a competitive tourism industry in Ukraine, it is necessary to introduce measures in the following directions: legal, administrative, economic, social, cultural, and environmental.

Key words: *tourism, tourist flows, world tourism market, competitiveness, competitiveness index of countries in the field of tourism and travel.*

УДК 339.9

О.А. Беззубченко, В.В. Дарменко

АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У СВІТОВОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

На основі проведеного аналізу встановлено, що близько 60 % світової торгівлі, яка сьогодні становить понад 20 трильйонів доларів США, складається з торгівлі проміжними товарами і послугами через глобальні ланцюги створення вартості (GVC). У галузевій структурі, за даними Financial Times Global 500, лідером вже протягом багатьох років залишається нафтодобувна промисловість.

На основі розрахунку коефіцієнтів локалізації, концентрації та коефіцієнту Джині у статті здійснено кількісну оцінку ступеня нерівномірності розподілу певної